

NORSKE
LAKSEELVER

Reddvillaksen.no

Naturvernforbundet

Trondheim havn IKS
firmapost@trondheimhavn.no

Verdal kommune
postmottak@verdal.kommune.no

Deres ref.

Deres kontaktperson

Vår ref.
20200282

Vår kontaktperson
Martin Eggen

Dato
24.11.2020

Anmodning om å stanse videre utfyllinger av Ørin nord

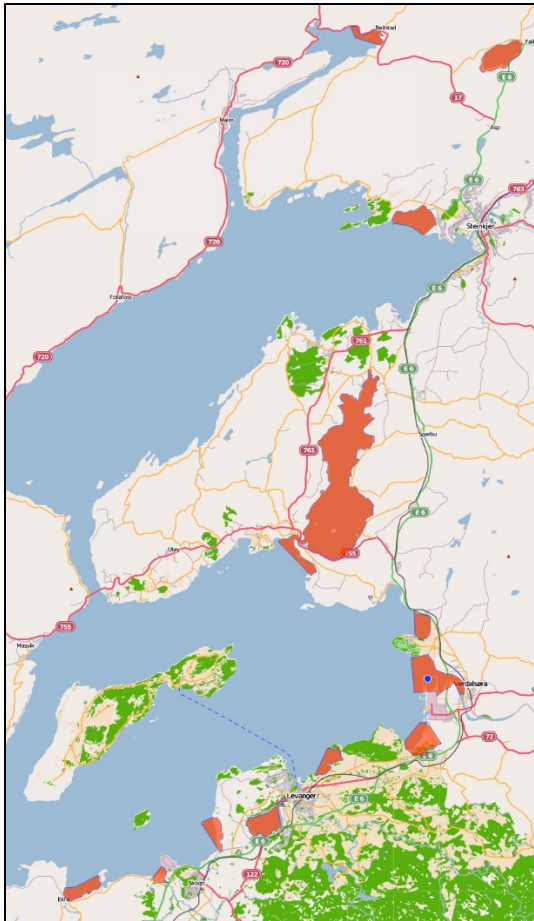
Vi viser til intensjonsavtalen mellom Trondheim havn IKS og Verdal kommune om samarbeid for utvikling av Ørin Nord. Vi ber om at disse planene stanses på grunn av Ørins verdi som et globalt viktig område for fugler og naturmangfold. En utfylling vil også påvirke faunaen og endre den økologiske karakteren for hele Ørin. Verdiene i Ørin naturreservat vernet etter Ramsarkonvensjonen er dermed truet.

En reguleringsplan fra 2007 er det juridiske grunnlaget for å legge til rette for industri- og næringsstomter ved Ørin nord. Vi mener grunnlaget for å ytterligere ødelegge et av Norges mest produktive og umistelige elvedeltaer formelt er syltynt, i tillegg til å være forvaltningsmessig skammelig. Etter vår mening må planene stanses, reguleringsplanen trekkes tilbake, og området innlemmes i Ørin naturreservat.

Naturverdier ved Ørin Nord

En rekke større og mindre lokaliteter i indre deler av Trondheimsfjorden utgjør til sammen et system av våtmarker: Falstadbukta, Fiborgtangen, Alnesfjæra, Eidsbotn, Tynesfjæra, Rinnleiret, Ørin, Bjørga, Straumen, Lundleiret og Vellamelen. De fleste av delområdene er vernet som naturreservater, med unntak av Fiborgtangen og deler av Ørin og Straumen. De fleste av delområdene består av større arealer med mudderfjærer som tørrlegges ved fjæra sjø. Til sammen utgjør delområdene Indre Trondheimsfjorden våtmarkssystem Important Bird and biodiversity Area (IBA): <http://datazone.birdlife.org/site/factsheet/inner-trondheimsfjord-iba-norway>

IBAet er først og fremst av betydning for store mengder rastende gjess og andre vannfugler under trekket vår og høst, men er også et viktig overvintringsområde for flere vannfuglarter. Den biologiske produktiviteten for et bredt spekter av naturmangfold er særlig høy.

Kart over Indre Trondheimsfjorden IBA. Våtmarksområdene rundt Trondheimsfjorden er under voldsomt press, og har vært det over langt tid. En oversikt utarbeidet viser at rundt 1/3 av de marine våtmarkene (elvedeltaer og mudderfjærer) i Trondheimsfjorden allerede er utbygd og ødelagt. Opphavsrett: NOF

Ørin er det største av til sammen 10 fjæreområdet som inngår i IBAet i Indre Trondheimsfjorden. Mye av fjæreområdene på Ørin er verna som naturreservat og har status som Ramsarområde, men området har gjentatte ganger vært truet av utvidelsesplaner for industriområdet som vises godt på bildet. Foto: Halvor Sørhuus

Truslene inkluderer ulike typer menneskelige inngrep og forstyrrelser. Presset på noen av delområdene er relativt høyt, hovedsakelig grunnet nærheten til industri og bebyggelse, og den medfølgende trusselen fra utbygging, utslipp og menneskelig aktivitet. Aktive marine delta er en truet naturtype (sårbar, VU)¹.

Ved Ørin gir brakkvannsdeltaet oppvekstsvilkår for brisling, noe både yrkesfiskere, hobbyfiskere og større fisk som sei og sjøørret vet å sette pris på. Verdalselva er også et nasjonalt laksevassdrag og varig vernet mot kraftutbygging. Sjøørretbestandene er sterkt svekket og har vært fredet i alle Trondheimsfjordelvene siden 2009. Nyere forskning viser at spesielt elvedeltaene er kritiske og viktige områder for overvintring og fødesøk for sjøørreten.

Svenske ærfugler, en del av en bestand som nå er sterkt truet, feiter seg opp her før de trekker mot Bottenvika. Mudderflatene er rastested og matkammers for trekkfugler fra den store deler av den nordlige halvkule, mange skal helt til Afrikas kyster. Norges siste elvedeltaer er nødvendige «bensinstasjoner» for hundretusener av sultne trekkfugler som trenger et nettverk av steder å finne mat på reisen. Faktisk er mudderflatene ved Ørin så næringsrike at de tilbyr spiskammers for Norges eneste større antall overvintrende tjeld. Sist vinter ble opptil 171 tjeld registrert her i januar.

At naturverdiene ved Ørin er umistelige vitner også de 254 forskjellige fugleartene som er registrert ved lokaliteten om. Fuglene som bruker elvedeltaet kan fortløpende følges her: <https://www.artsobservasjoner.no/Share/ViewSightingAsTable/3674843/2D9F686E>

Påvirkning på Ørin naturreservat og Ramsarområde

I samarbeidsavtalen mellom Trondheim havn og Verdal kommune heter det at: *Tilstøtende områder til Ørin Nord er vernet våtmarksområde etter Ramsar-konvensjonen og en del av Ørin naturreservat. Partene er enige om at det ved deres samarbeid etter Avtalen og eventuell videre utvikling av Prosjektet skal tas særlig hensyn til områdets særpreg og vern etter bestemmelsene i naturmangfoldloven og forskrift om vern av Ørin naturreservat, Verdal kommune, Nord-Trøndelag.*

Etter vår vurdering vil en realisering av industri på Ørin Nord påvirke verneområdene negativt ved at spisskammersene innerst på Ørin blir omgjort til en steinørken. Ørin Nord er viktig for næringsøk for mange arter som besøker Ramsarområdet. I timene rundt flo sjø er det ikke noen alternative områder for flere arter. For fuglene betyr det at de mister muligheten til næringsøk ved Ørin store deler av døgnet når tidevannet er høyt. Dette vil redusere Ørins verdi for fuglene som benytter seg av hele deltaet. Det er opp mot tre meter forskjell på flo og fjære i Trondheimsfjorden, og fuglene er derfor helt avhengig av store områder for at fugler kan raste og søke næring gjennom dagen.

En utfylling til industriformål helt ut til grensa av Ramsarområdet vil dessuten forstyrre viktige nærings- og oppholdsplasser mange fugler bruker ved flo sjø. Hele nordlige grense av Ramsarområdet er påvirket av en mye brukt gang og sykkelsti. Ved flo sjø foretrekker mange arter derfor området sør for elva, dvs. Ørin Nord. Spesielt påvirket kan Norges største forekomst av overvintrende tjeld bli. Tjelden har det siste året mistet et område sør for Verdal havn, mot Rinnleiret, i forbindelse med en stor havneutvidelse der.

---

¹ <https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper>

Etter det vi har forstått inkluderer den planlagte oppfylling av Ørin Nord også utbygging av ny havn. Det vil medføre økt trafikk av store skip nært opp mot Ramsarområdet. Mange marine dykkender bruker elveløpet til næringssøk. Blant de mest tallrike artene er ærfugl (nær truet, NT), svartand (NT) sjøorre (sårbar, VU). Effektene av forstyrrelser i viktige næringsområder er godt beskrevet i litteraturen, og vi nevner bare en kilde her. NINA-rapport 1243 *Ferdselsrelaterte forstyrrelser på fugl i Jærstrendene landskapsvernområde* tar opp endringer i fugler og dyrs arealbruk som følge av forstyrrelser (Follestad mfl. 2016). Gjess, ender og skarv oppgir optimale beiteområder på grunn av menneskelig forstyrrelse. Blant annet unngår svartanda områder med mye båttrafikk, selv om områdene har meget god næringstilgang. Ifølge rapporten blir resultatet at fuglene avskjæres fra verdifulle områder som følge av forstyrrelser, noe som kan være alvorlig for bestandene som benytter disse områdene, spesielt dersom det er få alternative områder tilgjengelig.

Juridiske forhold

- Konsekvensutredning

Gjeldende reguleringsplan er fra 2007, og konsekvensutredningen fra 2003.

Konsekvensutredningen er altså 17 år gammel. Forskriften om konsekvensutredning skal sikre at hensynet til miljø og samfunn blir tatt i betraktning under forberedelsen av planer og tiltak, og når det tas stilling til om og på hvilke vilkår planer eller tiltak kan gjennomføres.

Vedlegg II nevner spesielt:

10. infrastrukturprosjekter

a) Utviklingsprosjekter for industriområder

11. Andre prosjekter

k) Deponier for masse på land og i sjø større enn 50 dekar eller 50 000 m³ masse.

Forskriftens § 28 som fastslår at dersom det går lang tid fra gjennomført høring av konsekvensutredningen til tidspunkt for endelig vedtak, skal ansvarlig myndighet forvise seg om at oppdatert kunnskap legges til grunn for sluttbehandling av saken, jf. § 29. Dette bør også ses i sammenheng med det som står i § 27 - at ansvarlig myndighet skal, på bakgrunn av høringen og egne vurderinger, ta stilling til om konsekvensutredningen tilfredsstiller kravene i kapittel 5, eller om det er behov for tilleggsutredninger eller ytterligere dokumentasjon.

Vi mener en konsekvens av det som står i § 27 må innebære at dersom det ikke er gjort tilstrekkelige konsekvensutredninger (etter moderne standarder) for et område avsatt til industriformål, så må det når det har gått lang tid etter en regulering kunne gi grunnlag for å kreve at det må gjøres nye utredninger med referanse til §§ 28 og 29.

En viktig mangel ved KU fra 2003 er at den ble skrevet før moloen ble flyttet vinteren 2008-09. Moloen ble da utvidet mot vest, redusert bort fra elveløpet mot nord og åpnet opp ett stykke mot nord-øst. Dette resulterte i forandret elvestrøm og tidevannspåvirkning. Dette ga en endring av flere fuglearters bruk av lokaliteten etter at KU ble skrevet. En oppfylling av Ørin-Nord vil utvilsomt ha negative virkninger på Ramsar-området. Dette finnes det ingen vurderinger av.

- Vanndirektiv

Planene ved Ørin strider også mot Vanndirektivet, da det må vurderes unntak fra miljømålet §12 for å kunne gjøre et slikt inngrep. Hvis det er fare for forringelse av vannkvaliteten ved gjennomføring av tiltaket, skal tiltaket alltid vurderes etter Vannforskriftens § 12.

Eksempler på bruk av unntak §12 er anlegging av kaier og vannkraftanlegg. Disse må nødvendigvis være i vann. Det gjelder ikke industriområder.

Fra vannforskriften:

12. Ny aktivitet eller nye inngrep

Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst kan gjennomføres selv om dette medfører at miljømålene i § 4–§ 7 ikke nås eller at tilstanden forringes, dersom dette skyldes:

- a) nye endringer i de fysiske egenskapene til en overflatevannforekomst eller endret nivå i en grunnvannforekomst, eller
- b) ny bærekraftig aktivitet som medfører forringelse i miljøtilstanden i en vannforekomst fra svært god tilstand til god tilstand.

I tillegg må følgende vilkår være oppfylt:

- a) alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i vannforekomstens tilstand,
- b) samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene skal være større enn tapet av miljøkvalitet, og
- c) hensikten med de nye inngrepene eller aktivitetene kan på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre.

Der ny aktivitet eller nye inngrep er gjennomført i planperioden, skal begrunnelsen for dette gjengis i oppdatert vannforvaltningsplan. Dersom det er gitt tillatelse til nye aktiviteter eller nye inngrep, skal dette også fremgå av vannforvaltningsplanen.

- **Naturmangfoldloven**

Heller ikke naturmangfoldloven fra 2009 er anvendt i denne saken. Loven er sektorovegripende, og skal alltid anvendes i saker der naturinteresser står på spill. Prinsippet om bærekraftig bruk og vern nevnes allerede i lovens formålsbestemmelse. Lovens kap. II slår fast at utøving av offentlig myndighet skal bygge på et godt kunnskapsgrunnlag, føre-var-prinsippet og at påvirkningen av tiltaket skal vurderes ut fra samlet belastning på økosystemet. Dessuten skal kostnadene ved miljøforringelse dekket av tiltakshaver. Disse prinsippene skal anvendes side om side med bestemmelser i annet regelverk.

Avslutning

En plan som så dagens lys for første gang i 1987 tåler ikke et kritisk blikk i 2020. Industri kan legges mange steder, og kunnskapen om områdets umistelige verdi er godt kjent. I en tid da samfunnsansvar og bærekraft er honnørord som det private næringslivet strekker seg etter, er det vanskelig å se for seg at dette kan være en attraktiv tomt for bedrifter i dag.

Den nasjonale arealpolitikken sier at man skal bygge der naturverdiene er minst. Norge har sluttet seg til FN konvensjonen for biologisk mangfold og forpliktet seg til å følge opp konvensjonens mål om å stoppe tapet av biologisk mangfold innen 2020. Dette innebærer å stanse videre nedgang i bestandene til arter som tidligere var vanlige og å sikre bærekraftige økosystemer. Stortinget vedtok derfor i 2016 en handlingsplan for naturmangfold i Norge. Kommunene er tildelt mye av ansvaret for oppfølgingen gjennom sitt lokale ansvar for arealforvaltning og bærekraftig utvikling. Dette er et ansvar som lokalpolitikkerne må ta. Bedrifter og næringsliv kan ikke leve med å bli tilbudt noe som er et betydelig bidrag til verdens naturkrise. At 2021-2030 er FN's tiår for naturrestaurering er også verdt å nevne. Vi har allerede mistet så mye viktig natur at tiden nå er inne for å gjenskape områder.

Vi viser også til hva Trondheim havn IKS selv skriver om sitt samfunnsoppdrag på egne hjemmesider, der hensynet til miljø trekkes frem spesifikt. Det er Verdal kommune som eier området Ørin nord, og de kan også trekke tilbake eller endre gjeldende reguleringsplan.

Når intensjonsavtalen mellom Verdal kommune og Trondheim havn IKS spesielt nevner at hensynet til Ramsarområdet skal ivaretas, er det et godt utgangspunkt for å se med et nytt blikk på hele prosjektet.

Vi ber om et møte for å diskutere situasjonen.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF)
Kjetil Aa. Solbakken, generalsekretær

Norske Lakselver
Torfinn Evensen, generalsekretær

NOF avd. Trøndelag
Emil Krokan, leder

Sabima
Christian Steel, generalsekretær

Reddvillaksen
Jens Olav Flekke, styreleder

Naturvernforbundet
Arnodd Håpnes, fagleder naturmangfold

NJFF Sør-Trøndelag
Sanimir Handanagic, leder

Naturvernforbundet Trøndelag
Magne Vågsland, leder

NJFF Nord-Trøndelag
Inga Saur, leder

Vedlegg: Oversikt over Ørin gjennom døgnet (tidevann)

KOPI:
Fylkesmannen i Trøndelag
Miljødirektoratet
Klima- og miljødepartementet